

PATVIRTINTA
Statistikos departamento prie Lietuvos
Respublikos Vyriausybės
generalinio direktoriaus
2009 m. gruodžio 14 d. įsakymu Nr. DĮ-297

LIETUVOS RESPUBLIKOS 2010 METŲ VISUOTINIO ŽEMĖS ŪKIO SURAŠYMO METODIKA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Lietuvos Respublikos 2010 metų visuotinio žemės ūkio surašymo metodikoje (toliau – metodika) aprašomas Lietuvos Respublikos 2010 metų visuotinis žemės ūkio surašymas (toliau – surašymas), jo atlikimo būdas, rezultatų pateikimas vartotojams, nurodomas surašymo tikslas, pateikiami reglamentuojantys teisės aktai, metodikoje vartojamos ir pagrindinės surašymo sąvokos, naudojami klasifikatoriai, aprašomas statistinių duomenų surinkimas ir apdorojimas, statistinių rodiklių skaičiavimas.

2. Pirmasis visuotinis žemės ūkio surašymas Lietuvoje atliktas 1930 m. Antrasis nepriklausomos Lietuvos žemės ūkio surašymas vyko 2003 m. birželio 2–30 dienomis, buvo apklausiami privačios žemės savininkai ir žemės ūkio veiklos subjektai.

3. Europos Sąjungoje (toliau – ES) žemės ūkio surašymai nuo 1966 m. atliekami kas 10 metų. Paskutinis žemės ūkio surašymas ES buvo atliktas 1999–2000 m. Naujausi ES teisės aktai įpareigoja visas ES šalis artimiausią žemės ūkio surašymą atlikti 2010 m. ES teisės aktais yra nustatyta, kokius statistinius rodiklius visos ES šalys narės privalo surinkti žemės ūkio surašymo metu bei kaip ir kada juos turi pateikti Europos Bendrijų statistikos tarnybai (toliau – Eurostatas).

4. Žemės ūkio surašymas ES šalyse atliekamas siekiant turėti palyginamą tarp šalių statistinę informaciją, leidžiančią analizuoti žemės ūkio būklę ES lygiu ir įvertinti ES žemės ūkio politikos įgyvendinimą ir plėtros galimybes.

II. TIKSLAS

5. Surašymo tikslas – nustatyti ūkininkaujančių asmenų skaičių ir jų pasiskirstymą ūkių kategorijomis administraciniuose teritorijos vienetuose ir seniūnijose, gauti statistinius duomenis apie ūkininkavimo tikslus, ūkyje naudojamą žemę, sodus ir uogynus, pasėlius, kitus verslus, sužinoti užimtųjų skaičių ir jų darbo trukmę, surinkti statistinius duomenis apie taikomus žemės ūkio gamybos metodus.

6. Surašymo metu gauti statistiniai duomenys pagal ūkius ir pagrindinius žemės ūkio požymius yra pagrindas skaičiuojant įverčius tarp žemės ūkio surašymų, sudarant žemės ūkio subjektų visumą kitiems atrankiniams žemės ūkio statistiniams tyrimams. Statistiniai duomenys šalies lygiu, pagal apskritis, savivaldybes ir seniūnijas reikalingi detalai, pagal struktūrinius požymius, grupuojant ūkius.

7. Tiriamasis laikotarpis: fiksuojami birželio 1 dienos statistiniai duomenys (išimtys – ūkio darbuotojų skaičius ir žemės ūkio gamybos metodų statistiniai rodikliai (tiriamasis laikotarpis – 12 mėn. iki surašymo metų birželio 1 d.).

8. Pagrindiniai statistinės informacijos vartotojai yra valstybės ir savivaldybių institucijos, žiniasklaida, verslo ir mokslo atstovai, Europos ir tarptautinės institucijos, studentai ir moksleiviai.

III. PAGRINDINĖS SĄVOKOS

9. Metodikoje vartojamos ir pagrindinės surašymo sąvokos:

Administraciniai duomenys – duomenys, esantys valstybės ir žinybiniuose registruose, valstybės ir savivaldybių institucijų, įmonių ir Lietuvos banko informacinėse sistemose, duomenų bazėse bei sukauptuose dokumentuose ir skirti valdymo ir (arba priežiūros) viešojo administravimo tikslams.

Ariamoji žemė – naudojamų žemės ūkio naudmenų dalis, kurią užima žemės ūkio augalų pasėliai ir pūdymai.

Atsinaujinantys energijos šaltiniai – gamtos išteklių, kurių atsiradimą ir atsinaujinimą sąlygoja gamtos ar žmogaus sukurti procesai (saulės, vėjo, geoterminė, vandens ir biomasės energija). Pagaminta energija gali būti skirta pardavimui arba žemės ūkio produktų gamybai pačiame ūkyje.

Ekologinis žemės ūkis – ūkininkavimo sistema, kuria siekiama išauginti ekologiškus žemės ūkio produktus nenaudojant trąšų, pesticidų ir augimo stimuliatorių.

Gyvulių vienetą – standartinis matavimo vienetas, leidžiantis apibendrinti įvairių rūšių gyvulius, kad būtų galima juos palyginti.

Kita ūkio veikla – bet kuri kaimo vietovėje vykdoma veikla, nelaikoma žemės ūkio veikla, t. y. veikla, nesusijusi su ūkio darbais, tačiau tiesiogiai susijusi su ūkiu ir turinti jam ekonominį poveikį.

Kita žemė – žemės plotai, tiesiogiai nenaudojami produktų gamybai, bet būtini ūkio veiklai (žemė po pastatais, sodybų kiemai, keliai ir kt.); žemės ūkio produktų gamybai netinkami plotai (statūs kalvų šlaitai, skardžiai, pelkės, raistai, durpynai, krūmynai ir kt.); poilsiui skirti želdiniai (parkai, pievelės ir kt.).

Laikinas samdomasis darbuotojas – asmuo, kurį ūkininkaujantis asmuo samdo dirbti darbus tam tikrą laiką (per bulviakasi, šienapjūtę, rinkti akmenis, uogas ir pan.).

Naudojamos žemės ūkio naudmenos – bendras plotas, į kurį įeina ariamoji žemė, daugiametė ganykla ir pieva, žemė, apsodinta daugiamečiais augalais, šiltnamių plotai ir asmeninio naudojimo daržai.

Nenaudojamos žemės ūkio naudmenos – plotas, anksčiau naudotas kaip žemės ūkio naudmenos, pastaraisiais metais nedirbamas dėl ekonominių, socialinių ar kitų priežasčių (ūkininkaujančio asmens liga, nenaudinga auginti ir pan.) ir nenaudojamas sėjomainos sistemoje.

Nuolatinis samdomasis darbuotojas – nuolat paskutinius 12 mėn. dirbęs samdomasis darbuotojas, neatsižvelgiant į jo darbo savaitės trukmę.

Profesinis pasirengimas žemės ūkio srityje – aukščiausias asmens profesinio pasirengimo lygis:

tik praktinė patirtis – jei asmuo neturi kvalifikacinio pasirengimo žemės ūkio srityje, bet patirties įgijo dirbdamas ūkyje;

pagrindinis pasirengimas – jei asmuo yra išklauseęs iki 2 mokslo metų aukštesniosios žemės ūkio mokyklos ir (ar) įstaigos, kuri specializuojasi tam tikroje srityse (įskaitant sodininkystę, miškininkystę, žuvininkystę, veterinariją, žemės ūkio technologijas ir kitus susijusius dalykus) mokymo kursas ar yra atlikęs žemės ūkio stažuotę;

visiškas pasirengimas – jei asmuo yra baigęs žemės ūkio technikumą, profesinę mokyklą, suteikiančią profesinę žemės ūkio darbuotojo kvalifikaciją, aukštesniąją žemės ūkio mokyklą (2 ir daugiau mokslo metų), universitetą ar kitą aukštojo mokslo įstaigą, rengiančią žemės ūkio, sodininkystės, miškininkystės, žuvininkystės, veterinarijos, žemės ūkio technologijų ar kitų susijusių dalykų specialistus.

Samdomasis darbuotojas – asmuo, nepriskiriamas prie ūkininkaujančio asmens šeimos narių, dirbantis už atlyginimą. Už darbą jam gali būti sumokėta ne tik pinigais, bet ir natūra, t. y.

maisto produktais, ne maisto produktais ir (ar) nemokamai leista naudotis suteiktu gyvenamuoju plotu ir pan.

Smulkieji ūkiai – žemės naudotojai, auginantys augalus mažiau nei vieno hektaro žemės naudmenų plote ir (ar) laikantys gyvulius ar paukščius ir iš žemės ūkio veiklos gaunantys mažiau kaip 5000 litų pajamų per kalendorinius metus.

Standartinė produkcija – kiekvieno žemės ūkio statistinio rodiklio produkcijos vertė atitinkamame regione vidutinėmis sąlygomis. Vertė apskaičiuojama dauginant produkcijos vienetą iš supirkimo kainos. Pridėtinės vertės mokestis, produktų mokesčiai ir tiesioginės išmokos neįskaičiuojami.

Tiesiogiai su ūkiu susijusi veikla – veikla, kurią atliekant naudojami ūkio išteklių (plotas, pastatai, mašinos ir t. t.) arba produktai. Jei nenaudojami jokie kiti ūkio išteklių, o tik ūkio darbo jėga – tai nelaikoma tiesiogiai su ūkiu susijusia veikla.

Ūkininkaujančio asmens šeimos nariai – ūkininkaujančio asmens sutuoktinis arba sugyventinis, sūnus ir (ar) dukra, sūnaus ir (ar) dukters sutuoktinis ar sugyventinis, vaikaičiai, tėvai, seneliai, broliai ir seserys, jų sutuoktiniai ar sugyventiniai, ūkininkaujančio asmens sutuoktinio broliai, seserys ir jų sutuoktiniai ar sugyventiniai.

Ūkininkaujantis asmuo – fizinis asmuo, fizinių asmenų grupė ar juridinis asmuo, kurio lėšomis ir vardu ūkis (žemės ūkio valda) veikia ir kuris juridiskai ir ekonomiškai yra atsakingas už ūkį, t. y. prisiima ekonominę ūkio riziką. Ūkininkaujantiems asmeniui valda gali priklausyti nuosavybės teise, jis gali ją nuomoti arba turėti teisę naudotis svetimu ūkiu ir gauti iš to naudą, būti ūkio savininko turto patikėtinis.

Ūkininkavimo tipas – statistinis rodiklis, apibūdinantis ūkio specializaciją ir nustatomas pagal ūkio įvairių statistinių rodiklių standartinės produkcijos santykinę indėlį į visą ūkio standartinę produkciją.

Ūkinis gyvūnas – bet kuris gyvūnas (įskaitant žuvis, roplius ir varliagyvius), auginamas arba laikomas maisto, vilnos, odos ar kailių gavybai arba kitais ūkininkavimo tikslais.

Ūkio darbai – visi darbai, susiję su žemės ūkio produktų gamyba ir šių produktų savybių palaikymu. Prie ūkio darbų priskiriama: organizavimas ir valdymas (pirkimas, pardavimas, apskaita ir t. t.); lauko darbai (arimas, šienavimas, derliaus nuėmimas ir t. t.); gyvulių auginimas (pašarų ruošimas, šėrimas, melžimas, gyvulių priežiūra ir t. t.); darbai, susiję su pirminių žemės ūkio produktų laikymu, perdirbimu (pvz., grietinės, sviesto, varškės, sūrio gamyba), apdorojimu, paruošimu rinkai ir pan. (silosavimas, pakavimas ir t. t.); priežiūros darbai (pastatų, mašinų, įrengimų remontas ir t. t.).

Ūkio darbuotojų skaičius – visų ne jaunesnių kaip 16 metų asmenų, per paskutinius 12 mėn. dirbusių ūkio darbus, skaičius.

Ūkio ekonominis dydis – statistinis rodiklis, apibūdinantis ūkio gamybos potencialą, matuojamas visa ūkio standartinė produkcija, išreikšta litais.

Ūkio valdytojas – fizinis asmuo, atsakingas už kasdienės gamybinės veiklos organizavimą ūkyje. Paprastai ūkio valdytojas yra ūkininkaujantis asmuo. Tais atvejais, kai ūkininkaujantis asmuo nėra ūkio valdytojas, jis gali įpareigoti valdyti ūkį sutuoktinį, kitą šeimos narį arba samdyti giminystės ryšiais nesusijusį asmenį – administratorių, su kuriuo yra sudaroma darbo sutartis ar kita civilinė sutartis ir kuriam už darbą mokamas atlyginimas.

Ūkis (žemės ūkio valda) – technine ir ekonomine prasme savarankiškas vienetas, turintis vieną vadovą ir gaminantis žemės ūkio produktus arba žemės ūkio produktų gamybai nenaudojamą žemę išlaikantis geros agrarinės ir aplinkosaugos būklės. Ūkis gali gaminti ir papildomus ne žemės ūkio produktus ar teikti paslaugas.

Visa ūkio standartinė produkcija – kiekvieno statistinio rodiklio verčių, gaunamų padauginus kiekvieno vieneto standartinę produkciją iš atitinkamų vienetų skaičiaus, suma.

Visas ūkio žemės plotas – bendras ūkio žemės plotas, į kurį įeina naudojamos ir nenaudojamos žemės ūkio naudmenos, miškai, vandenys ir kita žemė.

Žemės ūkio augalų pasėliai – ariamos žemės dalis, kurią užima pasėti žemės ūkio augalai.

Žemės ūkio gamybos metodai – ūkyje taikomų žemės dirbimo metodų, dirvožemio apsaugos būdų, gyvūnų ganymo ir jų laikymo sistemų, žemės ūkio naudmenų drėkinimo, tręšimo ir mėšlo (sрутų) laikymo būdų visuma.

Žemės ūkio surašymas – valstybės mastu atliekamas ištisinis statistinis tyrimas išsamiems statistiniams duomenims apie žemės ūkį gauti.

IV. TEISINIS PAGRINDAS

10. Surašymą reglamentuoja šie teisės aktai:

10.1. 2008 m. lapkričio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1166/2008 dėl ūkių struktūros tyrimų bei žemės ūkio gamybos metodų tyrimo, panaikinantį Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 571/88 (OL 2008 L 321, p. 14).

10.2. Lietuvos Respublikos statistikos įstatymas (Žin., 1993, Nr. 54-1048; 1999, Nr. 114-3299).

10.3. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. gegužės 27 d. nutarimas Nr. 516 „Dėl Lietuvos Respublikos 2010 metų visuotinio žemės ūkio surašymo“ (Žin., 2009, Nr. 67-2700).

V. TAIKOMI KLASIFIKATORIAI

11. Surašymui naudojami klasifikatoriai:

11.1. Ekonominės veiklos rūšių klasifikatorius (EVRK 2 red.), patvirtintas Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – Statistikos departamentas) generalinio direktoriaus 2007 m. spalio 31 d. įsakymu Nr. DĮ-226 (Žin., 2007, Nr. 119-4877). Ekonominės veiklos rūšių klasifikatorius (EVRK 2 red.) paskelbtas Statistikos departamento interneto svetainėje www.stat.gov.lt → Klasifikatoriai.

11.2. Ūkio subjektų būklių klasifikatorius, patvirtintas Statistikos departamento generalinio direktoriaus 2009 m. balandžio 12 d. įsakymu Nr. DĮ-152.

11.3. Lietuvos Respublikos adresų registras, įsteigtas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. birželio 10 d. nutarimu Nr. 715 „Dėl Lietuvos Respublikos teritorijos administracinių vienetų, gyvenamųjų vietovių ir gatvių valstybės registro reorganizavimo ir Lietuvos Respublikos adresų registro įsteigimo“ (Žin., 2004, Nr. 93-3415).

VI. TIRIAMOSIOS VISUMOS (POPULIACIJOS) ELEMENTŲ APRĖPTIS, VERTINAMI PARAMETRAI

12. Ūkių aprėptis: surašymo populiacija yra ūkininkų ir šeimos ūkiai, žemės ūkio bendrovės ir įmonės, gaminančios žemės ūkio produktus arba nenaudojamą žemės ūkio produktų gamybai žemę išlaikantys geros agrarinės ir aplinkosaugos būklės. Taikoma ištisinė ūkininkų ir šeimos ūkių, žemės ūkio bendrovių ir įmonių apklausa (toliau – apklausa).

13. Geografinė aprėptis: statistiniai rodikliai skaičiuojami šalies mastu, pagal apskritis, savivaldybes, seniūnijas.

14. Vertinami parametrai: žemės ūkio naudmenų ir pasėlių plotai matuojami hektarais (išskyrus grybus, kurių plotas matuojamas m²), ūkinių gyvūnų skaičius – vienetais, ūkio darbuotojų skaičius – vienetais.

VII. TAIKOMI METODAI

15. Surašymui yra taikomas ištisinis statistinis stebėjimas.
16. Populiacijos elementų sąrašas sudaromas sujungiant Statistinio ūkių registro, Pasėlių deklaracijų duomenų bazės, suformuotos metais, einančiais prieš surašymo metus, ir Ūkinių gyvūnų registro duomenis. Ūkių, įregistravusių gyvulius Ūkinių gyvūnų registre, statistiniai duomenys imami metų, einančių prieš surašymą rugsėjo 1 d. Šie statistiniai duomenys atnaujinami surašymo metų kovo 1 d. – iš populiacijos išimami ūkiai, kurie nebeturi gyvulių (jei jie neužsiima dar ir augalininkyste) ir į populiaciją įtraukiami nauji ūkiai, pradėję vystyti gyvulininkystę ir nepatekę į surašymo populiaciją.

VIII. STATISTINIŲ DUOMENŲ SURINKIMAS IR APDOROJIMAS

17. Surašymo statistinių duomenų šaltiniai:
  - 17.1. Apklausa, atliekama pildant Visuotinio žemės ūkio surašymo lapą (toliau – surašymo lapas), tvirtinamą Statistikos departamento generalinio direktoriaus įsakymu. Statistikos departamento generalinio direktoriaus patvirtinta surašymo lapo forma skelbiama Statistikos departamento interneto svetainėje www.stat.gov.lt → Statistinių ataskaitų formos. Apklausa naudojama gauti statistinius duomenis apie ūkį, jo darbo organizavimą, ūkio žemę, apsėtus ir apsodintus plotus, nustatyti laikomų ūkinių gyvūnų skaičių, sužinoti darbuotojų skaičių ir jų darbo trukmę, gauti statistinius duomenis apie kitą, ne žemės ūkio, veiklą, sužinoti ūkiuose taikomus žemės ūkio gamybos metodus.
  - 17.2. Naudojami administraciniai duomenų šaltiniai:
    - 17.2.1. VŠĮ „Ekoagros“ duomenys – statistiniams duomenims apie ekologinį žemės ūkį gauti;
    - 17.2.2. Pasėlių deklaracijų duomenų bazė (iš dalies) – statistiniams duomenims apie ūkio apsėtus ir apsodintus plotus gauti;
    - 17.2.3. Ūkinių gyvūnų registras (iš dalies) – statistiniams duomenims apie ūkyje laikomus galvijus, avis ir ožkas gauti.
  18. Ūkiams, ūkio žemės valdoje turintiems vieną ir daugiau hektarų žemės ūkio naudmenų arba ūkio žemės valdoje turintiems mažiau kaip vieną hektarą žemės ūkio naudmenų, jei žemės ūkio pardavimo pajamos per kalendorinius metus sudaro ne mažiau kaip 5000 litų, pildomas surašymo lapas.
  19. Smulkiesiems ūkiams pildomas surašymo lapo priedas „Smulkių ūkių anketa“.
  20. Pirminiams statistiniams duomenims surinkti gali būti naudojamas popierinis arba elektroninis surašymo lapas.
  21. Ūkininkų ir šeimos ūkius apklausia surašinėtojai:
    - 21.1. ūkininkų ir šeimos ūkiai, deklaruojantys pasėlius tiesioginėms išmokoms gauti, apklausiami seniūnijose laikinai įrengtose darbo vietose surašymo darbuotojams, pasėlių deklaravimo metu;
    - 21.2. ūkininkų ir šeimos ūkiai, nedeklaruojantys pasėlių, apklausiami lankant juos namuose.
  22. Ūkininkai ir šeimos ūkiai taip pat gali užpildyti elektroninę surašymo lapo formą ir pateikti internetu per Statistikos departamento statistinių ataskaitų elektroninio surinkimo sistemą.
  23. Žemės ūkio bendrovės ir įmonės užpildo elektroninę surašymo lapo formą, kurią pateikia internetu per Statistikos departamento statistinių ataskaitų elektroninio surinkimo sistemą, arba pačios užpildo popierinį surašymo lapą ir paštu jį atsiunčia Statistikos departamentui.
  24. Surašymo lapas pildomas pagal Statistikos departamento generalinio direktoriaus įsakymu patvirtintus paaiškinimus.

25. Statistinių duomenų įvedimo metu aptiktos klaidos taisomos gražinant klaidingai užpildytus surašymo lapus surašinėtojams patikslinti.

26. Sutvarkyti statistiniai duomenys perduodami į Statistikos departamentą toliau apdoroti: dėti į centrinę duomenų bazę, galutinai sutvarkyti (identifikuoti, koreguoti), vartotojų užklausoms realizuoti.

27. Pirminių statistinių duomenų apdorojimo technologinis procesas ir jo etapai bei jų aprašymas yra pateikiami techninėje užduotyje. Pateikiami statistinių duomenų kontrolės reikalavimai, nustatoma, kada kontrolė turi būti atliekama, ir aprašomos kontrolės sąlygos:

27.1. Kontrolės aprašymą sudaro klaidų bazė. Į klaidų bazę įeina klaidų klasifikatorius, klaidų lentelė ir koregavimo audito lentelė.

27.2. Klaidų klasifikatorių sudaro klaidos kodas (toliau – ID), kuris yra skaitmeninis eilės numeris; klaidos tekstas, nusakantis statistinių rodiklių ryšius ar nukrypimus; klaidos požymis, žymimas raide I – „galima ignoruoti“, P – „privalu ištaisyti“.

27.3. Klaidos gali būti loginės ir aritmetinės. Jos gali būti padarytos respondento, atsiradusios įvedant ar apdorojant.

27.4. Klaidos taisomos rankiniu būdu, aiškinamasi su surašinėtojais, skambinama į ūkį.

28. Statistikos departamente gautus statistinius duomenis perkėlus į statistiniams duomenims apdoroti skirtą programą, pakartotinai tikrinama, ar statistiniai duomenys atitinka kontrolės sąlygas. Radus neatitikimų, išsiaiškinama jų kilmė ir jie pašalinami.

IX. STATISTINIŲ DUOMENŲ KOKYBĖS UŽTIKRINIMAS

29. Jei surašymo lapo užpildyti neįmanoma, pažymima viena iš surašymo lapo neužpildymo priežasčių:

29.1. „Nevykdo veiklos“ žymima tada, kai apklausos metu paaiškėja, kad ūkio nebeliko, t. y. ūkis visiškai nutraukė žemės ūkio veiklą, buvo likviduotas, bankrutavo, žemė buvo parduota, dovanota, ūkininkaujantis asmuo mirė. Taip pat ūkis gali nutraukti žemės ūkio veiklą dėl visiško pasitraukimo iš prekinės žemės ūkio gamybos (tuo atveju, kada ūkininkaujantis asmuo visą savo ūkį dovanoja, parduoda ar kitaip perduoda kitam asmeniui, sau nepasilikdamas nei žemės, nei gyvulių ar paukščių). Toks ūkis išimamas iš surašymo populiacijos ir apklausiamas naujas ūkio savininkas.

29.2. „Laikiniai nutraukė veiklą, ketindamas ją atnaujinti“ žymima tada, kai dėl vienokių ar kitokių priežasčių ūkis laikinai nevykdo žemės ūkio veiklos. Nevykdyti žemės ūkio veiklos ūkis gali dėl to, kad išnuomojo žemę kitam ūkiui, susirgo ūkininkaujantis asmuo, ūkyje vyksta įsikūrimo darbai ir pan. Šis ūkis paliekamas surašymo populiacijoje ir bus tiriamas atliekant kitus statistinius žemės ūkio tyrimus.

29.3. „Nerastas“ žymima tuo atveju, kai nurodytu adresu ūkininkaujančio asmens arba kito pilnamečio šeimos nario, galinčio atsakyti į surašymo lapo klausimus, neįmanoma rasti. Statistinių duomenų apie tokius ūkius ieškoma administraciniuose šaltiniuose (informacija, ar valda įregistruota, kada įregistruota, ar neišregistruota) ir jei ten jų nerandama, laikoma kad tokio ūkio nėra ir jis išbraukiamas iš surašymo populiacijos.

29.4. „Kita“ žymima tuomet, kai ūkininkaujantis asmuo atsisako teikti statistinius duomenis, ignoruoja surašinėtoją ar pan. Tokio ūkio pagrindiniai statistiniai duomenys (pasėlių plotai ir gyvulių skaičius) imami iš administracinių duomenų šaltinių.

30. Skaičiuojami suvestiniai statistiniai duomenys, atliekama suvestinių statistinių duomenų analizė.

31. Atliekama gautų rezultatų pokyčių analizė, nustatomos reikšmingų pokyčių priežastys. Suvestiniai statistiniai duomenys lyginami su Lietuvos Respublikos žemės ūkio 2003 m. visuotinio surašymo, 2005 ir 2007 m. žemės ūkio struktūros statistinių tyrimų rezultatais, administraciniais

duomenimis. Esant reikšmingai neatitiktčiai, tikrinami pirminiai statistiniai duomenys, ieškoma juos nulėmusių kintamųjų reikšmių ir klaidos taisykos.

32. Esant reikšmingai neatitiktčiai tarp surašymo statistinių duomenų ir kitų statistinių tyrimų ar administracinių duomenų, parengiama pirminių statistinių mikroduomenų palyginimo programa, parodanti visus, net ir nedidelius, neatitikimus. Išsiaiškinus neatitikimus, sprendžiama dėl tolesnių veiksmų, pakartotinai kreipiamasi į ūkį.

33. Respondentui pateikus patikslintus statistinius duomenis, tikslinami ir suvestiniai statistiniai duomenys.

X. STATISTINIŲ RODIKLIŲ SKAIČIAVIMAS IR KITI TEORINIAI PAAIŠKINIMAI

34. Surašymas yra ištisinis statistinis tyrimas. Skaičiuojami suminiai ir santykiniai statistiniai rodikliai.

35. Pirminių statistinių duomenų pagrindu skaičiuojami išvestiniai statistiniai rodikliai. Skaičiuojama kiekvieno ūkio visa standartinė produkcija (angl. *standard output*), ekonominis dydis, nustatomas ūkininkavimo tipas. Ūkių klasifikacija pagal ūkininkavimo tipą, visos valdos standartinės produkcijos skaičiavimo ir ekonominio ūkio dydžio nustatymo metodai atitinka 2008 m. gruodžio 8 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 1242/2008, kuriuo nustatoma Bendrijos žemės ūkio valdų tipologija (OL 2008 L 335, p. 3) su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2009 m. rugsėjo 21 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 867/2009 (OL 2009 L 248, p. 17), reikalavimus.

36. Prie surašymo lapo statistinių duomenų pridedami administracinio šaltinio VŠĮ „Ekoagros“ duomenys apie ekologinį žemės ūkį:

36.1. kokiam ūkio plotui suteiktas ekologinės gamybos ūkio statusas, kokiam – pereinamojo laikotarpio į ekologinės gamybos ūkį statusas, kokie sertifikuoti javų, ankštinių augalų, bulvių, cukrinių runkelių, aliejinių augalų, daržovių ir braškių, ganyklų ir pievų, vaisių ir uogų sodinių plotai;

36.2. kiek sertifikuota galvijų, kiaulių, avių ir ožkų, naminių paukščių, ar sertifikuoti kiti ūkiniai gyvūnai.

37. Surašymo lapas parengtas atsižvelgiant į nacionalines reikmes, Lietuvos žemės ūkio ypatumus ir Eurostato reikalavimus. Prieš siunčiant statistinius duomenis Eurostatui, parengiama statistinių duomenų perdavimo programa, kuria surinkti kiekvieno ūkio statistiniai duomenys perkoduojami pagal Eurostato nustatytą kodavimo sistemą ir parengiami perduoti Eurostatui.

XI. NAUDOJAMOS KOMPIUTERIŲ PROGRAMOS

38. Statistiniams duomenims apdoroti Statistikos departamente naudojama ORACLE programine įranga sukurta speciali programa.

39. ORACLE programinė įranga taip pat naudojama perkoduojant ir parengiant per surašymą gautus statistinius duomenis perduoti Eurostatui.

40. Statistinių programų paketas SAS naudojamas kelių šaltinių statistiniams duomenims sujungti pagal pasirinktą kriterijų ir išvestiniams statistiniams rodikliams skaičiuoti.

41. Į *MS Office Excel* skaičiuoklės lenteles perkeliama gauti rezultatai. *Excel* programa taip pat naudojama statistiniams duomenims palyginti su praėjusių metų statistiniais duomenimis, Lietuvos Respublikos žemės ūkio 2003 m. visuotinio surašymo ir kitų statistinių tyrimų rezultatais.

XII. VARTOTOJAMS PATEIKIAMAI REZULTATAI

42. Surašymo rezultatai skelbiami tik suvestinėse šalies mastu, pagal apskritis, savivaldybes ir seniūnijas.

43. Surašymo rezultatai pateikiami absoliučiais skaičiais ir santykiniais dydžiais.
44. Surašymo statistinė informacija skelbiama:
- 44.1. pranešimuose spaudai (pagal atskirą grafiką);
- 44.2. atskirame surašymo rezultatų leidinyje;
- 44.3. statistikos leidiniuose „Žemės ūkis“, „Lietuvos statistikos metraštis“;
- 44.4. Eurostato duomenų bazėje, Statistikos departamento Rodiklių duomenų bazėje ir interneto svetainėje www.stat.gov.lt.
45. Vartotojams pateikiama statistinė informacija apie įvairių kategorijų ūkių skaičių, dydį, ūkininkavimo kryptis, žemę ir jos naudojimą, apsėtus ir apsodintus plotus pagal žemės ūkio augalų rūšis, ūkinių gyvūnų skaičių, dirbančius šeimos narius ir samdomuosius darbuotojus bei jų darbo trukmę, užimtumą kita nei žemės ūkis veikla, taikomus žemės ūkio gamybos metodus.
46. Ūkiai grupuojami pagal naudojamų žemės ūkio naudmenų, auginamų pasėlių plotus, laikomą atskirų ūkinių gyvūnų rūšių skaičių, darbuotojų skaičių, ekonominį dydį ir ūkininkavimo tipą.
47. Eurostatui perduodami surašymo metu surinkti nuasmeninti ūkių statistiniai duomenys. Statistiniai duomenys perduodami naudojant *eDAMIS Web Application* priemones Reglamente (EB) Nr. 1166/2008 nustatytu laiku. Perduodami statistiniai duomenys atitinka Eurostato parengto statistinių duomenų perdavimo vadovo (*The data Supplier Manual FSS 2010*) reikalavimus.
48. Parengiama ir Eurostatui pateikiama surašymo metodologinė ataskaita, kurioje aprašomi surašymo organizaciniai principai, apibūdinamas surašymo lapas, surašymo eiga, surašymo populiarinimo, surinktų statistinių duomenų apdorojimo būdai, rezultatų analizė ir sklaida.

XIII. NAUDOTOS LITERATŪROS SĄRAŠAS

49. Metodikai parengti naudotos literatūros sąrašas:
- 49.1. Eurostato terminų ir jų apibrėžčių duomenų bazė (angl. *The Eurostat Concepts and Definitions Database (CODED)*), <http://ec.europa.eu/eurostat/ramon/nomenclatures→Concepts and definitions>).
- 49.2. Genienė, M., Čiulevičienė, V. 1998: Bendroji ir žemės ūkio statistika, Vilnius: Margi raštai.

XIV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

50. Pasikeitus metodikoje nurodytiems teisės aktams, taikomos galiojančios šių teisės aktų redakcijų nuostatos.
-